

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет здоров'я, фізичного виховання і спорту

Кафедра фізичного виховання і педагогіки спорту

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОЛІМПІЙСЬКИЙ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ СПОРТ

Змістовий модуль: Адаптивний спорт

Для студентів

Спеціальності: 017 - Фізична культура і спорт

Освітнього рівня: перший (бакалаврський)

Освітньої програми: 017.00.02 Тренерська діяльність з обраного виду спорту

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	2454/23
(підпис)	(прізвище, ініціали)
«	» 2023 р.

Київ – 2023

Розробники:

Ляхова І.М., докт. пед. наук, професор кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту, професор

Викладачі:

Ляхова І.М., докт. пед. наук, професор кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту, професор

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фітнесу

Протокол від 30.08 2023 р. № 9

Завідувач кафедри _____ (О.В. Ярмолук)

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) _____ 017.00.02 «Тренерська діяльність з обраного виду спорту»

_____.____.2023 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

(керівник проектної групи) _____ (В.Є. Виноградов)

(підпис)

Робочу програму перевірено

_____.____.2023 р.

Заступник директора/декана _____ (О.С. Комоцька)

(підпис)

Проланговано :

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__» 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__» 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__» 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__» 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__» 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	2/60	
Курс	III	
Семестр	6	
Кількість модулів	2	
Обсяг кредитів	2	
Обсяг годин, в тому числі:	60	
Аудиторні	28	
Модульний контроль	4	
Семестровий контроль	10	
Самостійна робота	18	
Форма семестрового контролю	6 сем. – іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – здійснити підготовку компетентного конкурентоспроможного фахівця в галузі фізичної культури і спорту, який володіє знаннями з історії становлення та розвитку адаптивного спорту, його місця в системі міжнародного олімпійського руху, знає особливості підготовки спортсменів з різними нозологіями і здатний реалізувати спеціалізовані завдання в процесі професійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту, з широким доступом до працевлаштування.

Завдання дисципліни:

1. Оволодіти здатністю організовувати діяльність та забезпечувати ефективне управління в адаптивному спорті.
2. Розвинути здатність раціонально використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар при роботі зі спортсменами з інвалідністю.
3. Засвоїти базові знання із закономірностей здійснення підприємницької діяльності у сфері фізичної культури і спорту.
4. Опанувати здатність використовувати під час навчання та виконання професійних завдань знань з особливостей становлення та розвитку адаптивного спорту на міжнародному та національному рівнях.

3. Результати навчання за дисципліною

1. Випускник успішно здатен аналізувати процес становлення та розвитку адаптивного спорту на міжнародному та національному рівнях в різні історичні періоди.

2. Випускник здатен визначати особливості структури, інтерпретувати принципи, функції та методи управління в адаптивному спорті.

3. Здатен використовувати засоби, методи та форми фізкультурно-спортивної реабілітації відповідно до нозологічних особливостей осіб з інвалідністю для успішного забезпечення тренувального процесу та організації змагань.

4. Здатен раціонально використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар при роботі зі спортсменами з інвалідністю.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	Самостійна
Змістовий модуль 1. Історія становлення і розвитку адаптивного спорту на міжнародному та національному рівні. Основи підготовки спортсменів в адаптивному спорті.							
Тема 1. Вступ до дисципліни «Адаптивний спорт». Історія зародження та розвитку міжнародного спортивного руху (Паралімпійський рух, Дефлімпійський рух, Спеціальні Олімпіади).	2	2					
Передумови виникнення, становлення і розвитку адаптивного спорту.	6		2				4
Тема 2. Адаптивний спорт в системі міжнародного Олімпійського руху.	2	2					
Соціальне значення адаптивного спорту. Основний термінологічний апарат АС.	2		2				
Теоретико-методичні засади підготовки спортсменів в адаптивному спорті.	7		2				5
Особливості паралімпійського та дефлімпійського спорту.	2		2				

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	Самостійна
Особливості підготовки учасників Спеціальних Олімпіад.	2		2				
Модульний контроль 1	2						
Разом за змістовний модуль 1	25	4	10				9
Змістовий модуль 2. Діяльність міжнародних і національних організацій адаптивного спорту в нормативно-правовому полі. Організаційні основи змагальної діяльності в адаптивному спорті.							
Тема 3. Нормативно-правові основи діяльності Укрцентру «Інваспорт».	2	2					
Програмно-нормативні основи діяльності організацій Паралімпійського руху.	6		2				4
Програмно-нормативні основи діяльності організацій Дефлімпійського руху.	2		2				
Програмно-нормативні основи діяльності Міжнародного руху Спеціальних Олімпіад.	2		2				
Тема 4. Організація і проведення змагань в паралімпійському та дефлімпійському спорті.	2	2					
Сучасні види спорту Паралімпіад, Дефлімпіад і Спеціальних Олімпіад (зимові та літні).	7		2				5
Загальні основи класифікації спортсменів в адаптивному спорті.	2		2				
Модульний контроль 2	2						
Разом за змістовний модуль 2	25	4	10				9
Семестровий контроль	10						
Всього	60	8	20				18

5. Програма навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 1. Історія становлення та розвитку адаптивного спорту на міжнародному і національному рівні. Основи підготовки спортсменів в адаптивному спорті.

Лекція 1. Історія зародження та розвитку міжнародного спортивного руху (Паралімпійський рух, Дефлімпійський рух, Спеціальні Олімпіади).

Основні питання / ключові слова: становлення та розвиток фізичної культури і спорту осіб із інвалідністю; спортивний рух людей із вадами слуху; Дефлімпійські ігри; зародження та розвиток спортивного руху глухих в Україні та світі; зародження та розвиток Паралімпійського руху; Паралімпійський рух в Україні; категорії інвалідності спортсменів, які можуть брати участь в Паралімпійських іграх; участь українських спортсменів в Паралімпійських іграх; спортивний рух людей із вадами розумового розвитку; Спеціальні Олімпіади.

Рекомендована література:

1. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. Вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
2. Бріскін Ю.А. Організаційні основи Паралімпійського спорту: Навчальний посібник. – Л.: Кобзар, 2004. – 180 с.
3. Круцевич Т., Когут І. Передумови виникнення та розвитку адаптивного спорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sport.vnu.edu.ua/index.php/sport/article/view/540>
4. Адаптивний спорт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dgma.donetsk.ua/docs/kafedry/fizv/NMKD/82.pdf>
5. Національний комітет спорту інвалідів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.paralympic.org.ua
6. Legg, D., Fay, T., Wolff, E. & Hums, M., 2015, The International Olympic Committee – International Paralympic Committee Relationship: Past, Present and Future, in Journal of Sport and Social Issues, Vol. 39(5): p. 371-395.

Семінарське заняття 1. Передумови виникнення, становлення і розвитку адаптивного спорту.

Основні питання / ключові слова: ставлення до осіб з інвалідністю в доісторичні часи та його модифікація в залежності від своєрідності укладу життя та соціально-історичного досвіду; відношення суспільства до осіб з інвалідністю, починаючи з родоплемінного укладу ХІХ ст. до рабовласницького строю; відношення суспільства до осіб з інвалідністю у середні віки в Європі (V ст. - початок ХVІ ст.); відношення суспільства до осіб з інвалідністю в ХІХ – ХХ столітті; етапи формування фізкультурно-спортивного руху осіб з особливими потребами; етапи розвитку адаптивного спорту за його основними напрямками.

Рекомендована література:

1. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. Вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
2. Козаченко Л. А., Костирко А. Г. Організація фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю на регіональному рівні в умовах сьогодення. *Modern Economics*. 2021. № 28(2021). С. 40-46. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V28\(2021\)-06](https://doi.org/10.31521/modecon.V28(2021)-06)
3. Круцевич Т., Когут І. Передумови виникнення та розвитку адаптивного спорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sport.vnu.edu.ua/index.php/sport/article/view/540>

4. Адаптивний спорт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dgma.donetsk.ua/docs/kafedry/fizv/NMKD/82.pdf>
5. Legg, D., Fay, T., Wolff, E. & Hums, M., 2015, The International Olympic Committee – International Paralympic Committee Relationship: Past, Present and Future, in Journal of Sport and Social Issues, Vol. 39(5): p. 371-395.

Лекція 2. Адаптивний спорт в системі міжнародного Олімпійського руху.

Основні питання / ключові слова: адаптивний спорт як складова олімпійського руху; хронологія виникнення адаптивного спорту; проблеми адаптивного спорту; мета і завдання адаптивного спорту; функції адаптивного спорту; принципи адаптивного спорту.

Рекомендована література:

1. Маляр Е. І. Методичні основи адаптивного спорту: Методичні рекомендації / Е. І. Маляр, Н. С. Маляр. – Тернопіль, ЗУНУ: 2022. – 32 с.
2. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвєєв, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
3. Передерій А.В. Лекція з навчальної дисципліни «Адаптивний спорт як соціальне явище». ОКР «бакалавр» / А.В. Передерій. – Львів : ЛДУФК, 2015. – 19 с .
4. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.
5. Hums, M.A. & Wolff, E.A., 2015, The Paralympic Movement and sport-for-all in Bailey, R. & Talbot, M. (Eds.), Elite Sport and Sport-for-All: Bridging the Two Cultures, Routledge; London, UK.
6. Bush, A., Silk, M., Porter, J. & Howe, P.D., 2013, Disability [sport] and discourse: stories within the Paralympic legacy. Reflective Practice, Vol. 14(5): p. 632-647.

Семінарське заняття 2. Соціальне значення адаптивного спорту. Основний термінологічний апарат адаптивного спорту.

Основні питання / ключові слова: соціальне значення адаптивного спорту; основні поняття адаптивного спорту; терміни, що характеризують медичні аспекти адаптивного спорту; терміни, що висвітлюють спортивні аспекти адаптивного спорту; терміни, що відбивають організаційні аспекти адаптивного спорту України; терміни, що відбивають управлінські аспекти адаптивного спорту на міжнародній арені.

Рекомендована література:

1. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвєєв, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
2. Томащук О.Г. Термінологія підготовки майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання до роботи в центрах інваспорту: [методичні рекомендації] / О.Г. Томащук. – К.: ТОВ “Козарі”, 2012. – 100 с.
3. www.paralympic.org

4. www.paralympic.org.ua
5. www.deaflympics.org
6. www.specialolympics.org
7. www.ciss.com
8. www.ibsa-sports.org

Семінарське заняття 3. Теоретико-методичні засади підготовки спортсменів в адаптивному спорті.

Основні питання / ключові слова: пріоритетні напрями розвитку адаптивного спорту; бар'єри, що перешкоджають заняттям спортом особам із особливими потребами; базові організаційно-методичні положення підготовки спортсменів в адаптивному спорті; особливості підготовки спортсменів різних нозологічних груп в адаптивному спорті; основні проблеми розвитку адаптивного спорту.

Рекомендована література:

1. Маляр Е. І. Методичні основи адаптивного спорту: Методичні рекомендації / Е. І. Маляр, Н. С. Маляр. – Тернопіль, ЗУНУ, 2022. – 32 с.
2. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова та ін. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
3. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.
4. www.ibsa-sports.org
5. Brittain, Ian & Mataruna, Leonardo, 2018, The Rio 2016 Paralympic Games.

Семінарське заняття 4. Особливості підготовки в паралімпійському та дефлімпійському спорті.

Основні питання / ключові слова: основні періоди розвитку Паралімпійських ігор; допуск спортсменів до участі в Паралімпіаді; кваліфікаційні характеристики паралімпійців; класифікація спортсменів з вадами зору; класифікації спортсменів з пошкодженнями опорно-рухового апарату; класифікація спортсменів з наслідками церебрального паралічу; класифікація спортсменів з ампутаціями й іншими захворюваннями опорно-рухового апарату; найважливіші події в історії розвитку дефлімпійського спорту; мета і завдання дефлімпійського спорту; організаційна структура Міжнародного дефлімпійського комітету й основні напрями його діяльності.

Рекомендована література:

1. Маляр Е. І. Методичні основи адаптивного спорту: Методичні рекомендації / Е. І. Маляр, Н. С. Маляр. – Тернопіль, ЗУНУ, 2022. – 32 с.
2. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
3. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.

4. Bush, A., Silk, M., Porter, J. & Howe, P.D., 2013, Disability [sport] and discourse: stories within the Paralympic legacy. *Reflective Practice*, Vol. 14(5): p. 632-647.
5. Foster, R and Fitzgerald, H and Stride, A (2019) The socialization and participation of Deaflympians in sport. *Sport in Society*, 22 (12). pp. 1904-1918.
6. Національний комітет спорту інвалідів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.paralympic.org.ua
7. www.paralympic.org.
8. www.deaflympics.org

Семінарське заняття 5. Особливості підготовки учасників Спеціальних Олімпіад.

Основні питання / ключові слова: мета діяльності Міжнародного руху Спеціальних Олімпіад; характеристика діяльності та проблеми ГО «Спеціальна Олімпіада України»; характеристика тренувальних програм Спеціальних Олімпіад; основні методи та засоби підготовки спортсменів-учасників Спеціальних Олімпіад; організаційно-методичні положення підготовки спортсменів-учасників Спеціальних Олімпіад; волонтерські програми Спеціальних Олімпіад.

Рекомендована література:

1. Маляр Е. І. Методичні основи адаптивного спорту: Методичні рекомендації / Е. І. Маляр, Н. С. Маляр. – Тернопіль, ЗУНУ, 2022. – 32 с.
2. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
3. Когут І. Особливості соціальної інтеграції спортсменів Спеціальних Олімпіад в українському суспільстві / Ірина Когут, Сергій Применко // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2013. – № 1. – С. 109–113.
4. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.
5. www.specialolympics.org
6. Когут. Соціально-гуманістичний потенціал волонтерської діяльності в адаптивному спорті / Ірина Когут // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : збірник наукових праць. № 2 (34), 2016. – С. 12-19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tmfvs-journal.unisport.edu.ua/article/view/236427/234940>

Змістовий модуль 2. Діяльність міжнародних і національних організацій адаптивного спорту в нормативно-правовому полі. Організаційні основи змагальної діяльності в адаптивному спорті.

Лекція 3. Нормативно-правові основи діяльності Укрцентру «Інваспорт».

Основні питання / ключові слова: інваспорт; інваспорт в системі міжнародного Олімпійського руху; загальні положення Укрцентру «Інваспорт»; основні завдання «Інваспорту»; функції «Інваспорту»; права «Інваспорту»; кошти

й майно «Інваспорту»; структура й органи управління «Інваспорту»; діяльність Укрцентру «Інваспорт».

Рекомендована література:

1. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
2. Бріскін Ю.А. Організаційні основи Паралімпійського спорту: Навчальний посібник. – Л.: Кобзар, 2004. – 180 с.
3. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.
4. Когут І. Особливості соціальної інтеграції спортсменів Спеціальних Олімпіад в українському суспільстві / Ірина Когут, Сергій Применко // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2013. – № 1. – С. 109–113.
5. Положенні «Про Український центр з фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт» № 735/4956 від 23.10.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0735-00>
6. <https://www.ua-region.com.ua/21453585>

Семінарське заняття 6. Програмно-нормативні основи діяльності організацій Паралімпійського руху.

Основні питання / ключові слова: керівні Міжнародні організації Паралімпійського руху; мета, місія і завдання Міжнародного паралімпійського комітету; структура Міжнародного паралімпійського комітету; комітети і комісії Міжнародного паралімпійського комітету; Міжнародні спортивні і регіональні організації для осіб із інвалідністю; основні нормативні документи Міжнародного паралімпійського комітету; президенти Міжнародного паралімпійського комітету.

Рекомендована література:

1. Маляр Е. І. Методичні основи адаптивного спорту: Методичні рекомендації / Е. І. Маляр, Н. С. Маляр. – Тернопіль, ЗУНУ: 2022. – 32 с.
2. Хоменко І. М., Олексієнко Я. І., Субота В. В. Україна на Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх. Видатні черкаські спортсмени : навч.- метод. посіб. : 2-е вид. – Черкаси : ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2019. – 128 с.
3. Передерій А.В. Організаційні та програмно-нормативні основи адаптивного спорту. Лекція з навчальної дисципліни “Адаптивний спорт”. ОКР «спеціаліст», «магістр». Львів : ЛДУФК, 2015. – 26 с.
4. Deaflympics. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.deaflympics.com/about.asp>.
5. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
6. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.
7. Brittain, Ian & Mataruna, Leonardo, 2018, The Rio 2016 Paralympic Games.

Семінарське заняття 7. Програмно-нормативні основи діяльності організацій Дефлімпійського руху.

Основні питання / ключові слова: керівні Міжнародні організації Дефлімпійського руху і характеристика їх діяльності; президенти міжнародного спортивного руху глухих; Міжнародні федерації спорту та національні конфедерації глухих, що об'єднує Дефлімпійських рух; завдання Міжнародного Дефлімпійського комітету; зміст Конституції Міжнародного Дефлімпійського комітету як одного з його Програмно-нормативних документів; зміст Програмно-нормативних документів МДК: Загальних технічних правил літніх Дефлімпійських ігор, Загальних технічних правил зимових Дефлімпійських ігор, Загальних правил Всесвітніх змагань глухих.

Рекомендована література:

1. Маляр Е. І. Методичні основи адаптивного спорту: Методичні рекомендації / Е. І. Маляр, Н. С. Маляр. – Тернопіль, ЗУНУ: 2022. – 32 с.
2. Хоменко І. М., Олексієнко Я. І., Субота В. В. Україна на Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх. Видатні черкаські спортсмени : навч.- метод. посіб. : 2-е вид. – Черкаси : ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2019. – 128 с.
3. Передерій А.В. Організаційні та програмно-нормативні основи адаптивного спорту. Лекція з навчальної дисципліни “Адаптивний спорт”. ОКР «спеціаліст», «магістр». Львів : ЛДУФК, 2015. – 26 с.
4. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвєєв, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
5. Foster, R and Fitzgerald, H and Stride, A (2019) The socialization and participation of Deaflympians in sport. *Sport in Society*, 22 (12). pp. 1904-1918.
6. Pinchas, Rafael Pinkhasov, 2018, The history of the Deaflympic Games: 1924-2018; NY.
7. Deaflympics. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.deaflympics.com/about.asp>.

Семінарське заняття 8. Програмно-нормативні основи діяльності Міжнародного руху Спеціальних Олімпіад.

Основні питання / ключові слова: Міжнародні організації Спеціального Олімпійського руху; завдання залучення людей із відхиленнями розумового розвитку до нормального способу життя; Програмно-нормативні основи діяльності Спеціальних Олімпіад; принципи і структура Спеціальних Олімпіад; критерії в сфері спорту, тренувань і розвитку програм; рівні акредитації національної програми.

Рекомендована література:

1. Маляр Е. І. Методичні основи адаптивного спорту: Методичні рекомендації / Е. І. Маляр, Н. С. Маляр. – Тернопіль, ЗУНУ: 2022. – 32 с.
2. Хоменко І. М., Олексієнко Я. І., Субота В. В. Україна на Олімпійських,

Паралімпійських і Дефлімпійських іграх. Видатні черкаські спортсмени : навч.- метод. посіб. : 2-е вид. – Черкаси : ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2019. – 128 с.

3. Передерій А.В. Організаційні та програмно-нормативні основи адаптивного спорту. Лекція з навчальної дисципліни “Адаптивний спорт”. ОКР «спеціаліст», «магістр». Львів : ЛДУФК, 2015. – 26 с.
4. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
5. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.
6. [www. specialolympics.org](http://www.specialolympics.org)

Лекція 4. Організація і проведення змагань в Паралімпійському та Дефлімпійському спорті.

Основні питання / ключові слова: особливості підготовки та організації Паралімпійських Ігор; статус участі спортсменів із інвалідністю в Паралімпійських іграх; умови та рейтинг спортсмена-паралімпійця; вимоги до організації масових змагань спортсменів паралімпійських нозологій; нетрадиційні змагання спортсменів паралімпійських нозологій; загальна інформація про Дефлімпійські ігри; завдання Міжнародного Дефлімпійського комітету; Конституція МДК; загальні правила проведення Дефлімпійських ігор.

Рекомендована література:

1. Хоменко І. М., Олексієнко Я. І., Субота В. В. Україна на Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх. Видатні черкаські спортсмени : навч.- метод. посіб. : 2-е вид. – Черкаси : ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2019. – 128 с.
2. Передерій А.В. Організаційні та програмно-нормативні основи адаптивного спорту. Лекція з навчальної дисципліни “Адаптивний спорт”. ОКР «спеціаліст», «магістр». Львів : ЛДУФК, 2015. – 26 с.
3. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
4. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.
5. Бріскін Ю. А. Організаційні основи Паралімпійського спорту: навчальний посібник. – Львів : Кобзар, 2004. – 180 с.
6. Legg, D., Fay, T., Wolff, E. & Hums, M., 2015, The International Olympic Committee – International Paralympic Committee Relationship: Past, Present and Future, in Journal of Sport and Social Issues, Vol. 39(5): p. 371-395.
7. Deaflympics. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.deaflympics.com/about.asp>.

Семінарське заняття 9. Сучасні види спорту Паралімпіад, Дефлімпіад і Спеціальних Олімпіад (зимові та літні).

Основні питання / ключові слова: сучасні літні види спорту Паралімпіад; результати виступів збірних команд на літніх Паралімпійських іграх в Японії (Токіо, 2020 р.); сучасні зимові види спорту Паралімпіад; результати виступів збірних команд на зимових Паралімпійських іграх в Китаї (Пекін, 2022 р.); літні види спорту Дефлімпіад сучасності; результати виступів збірних команд на літніх Дефлімпійських іграх в Туреччині (Самсун, 2017 р.); зимові види спорту Дефлімпіад сучасності; результати виступів збірних команд на зимових Дефлімпійських іграх в Італії (Мадезимо, Кьявенна та Санта-Катерина-Вальфурва, 2019 р.); сучасні види спорту Спеціальних Олімпіад (літні та зимові).

Рекомендована література:

1. Хоменко І. М., Олексієнко Я. І., Субота В. В. Україна на Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх. Видатні черкаські спортсмени : навч.-метод. посіб. : 2-е вид. – Черкаси : ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2019. – 128 с.
2. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвєєв, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
3. Tokyo 2020 Paralympic Games medal design. Tokyo 2020.
4. Medals. Official website. Архів оригіналу за 20 грудня 2019. Процитовано 16 грудня 2019.
5. www.specialolympics.org

Семінарське заняття 10. Загальні основи класифікації спортсменів в адаптивному спорті.

Основні питання / ключові слова: принципи класифікації в адаптивному спорті; організація та проведення медичної класифікації в адаптивному спорті; загальні аспекти класифікації в адаптивному спорті; організація та проведення коефіцієнтно-гандикапної класифікації в адаптивному спорті; організація і проведення функціональної класифікації в адаптивному спорті.

Рекомендована література:

1. Маляр Е. І. Методичні основи адаптивного спорту: Методичні рекомендації / Е. І. Маляр, Н. С. Маляр. – Тернопіль, ЗУНУ: 2022. – 32 с.
2. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвєєв, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
3. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.
4. Legg, D., Fay, T., Wolff, E. & Hums, M., 2015, The International Olympic Committee – International Paralympic Committee Relationship: Past, Present and Future, in Journal of Sport and Social Issues, Vol. 39(5): p. 371-395.

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	5	5	5	5
Робота на семінарських заняттях	10	5	50	5	50
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом			92		92
Усього за семестр		184			
Розрахунок коефіцієнта		$184/60=3,1$			
Екзамен		40			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання.

Завдання для самостійної роботи подаються письмово, у вигляді доповіді. Кожна робота оцінюється від 1-5 балів.

Тематика завдань для самостійної роботи:

1. Засоби адаптивної фізичної культури й особливості їх підбору та використання в роботі з особами, які мають особливі потреби.
2. Методика занять фізичною культурою з особами, які мають вади слуху.
3. Адаптивна фізична культура при дитячому церебральному паралічі.
4. Методика занять фізичною культурою з особами, які мають вади розумового розвитку.
5. Передумови виникнення, становлення і розвитку адаптивного спорту.
6. Теоретико-методичні засади підготовки спортсменів в адаптивному спорті.
7. Програмно-нормативні основи діяльності організацій Паралімпійського руху.

8. Сучасні види спорту Паралімпіад, Дефлімпіад і Спеціальних Олімпіад (зимові та літні).

Критерії оцінювання самостійної роботи

Кількість балів	Оцінка
5	позначена проблема і обґрунтована її актуальність, представлений матеріал повністю розкриває тему, зроблений аналіз різних точок зору, містить додаткові інформативні відомості або пояснення
4	проблема позначена, але недостатньо обґрунтована її актуальність, тема розкрита достатньо повно, містить виключно інформативний фактаж і висновки
3	необґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі, наявні певні неточності у викладенні матеріалу
2	є неточності у викладенні матеріалу, відсутня логічна послідовність у судженнях, існують недоліки у оформленні
1	тема розкрита частково, допущені фактичні помилки в змісті роботи

Кількість балів за роботу на семінарських заняттях залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форма контролю: модульне письмове тестування.

Критерії оцінювання модульного письмового тестування:

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	24 - 25
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	21 - 23
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	18 – 20

Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	13 – 17
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	10 -13
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	6 – 9
Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)</i>	1-5

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма контролю: 6 семестр – іспит (комп'ютерне тестування).

Обов'язкова умова допуску до екзамену: отримання мінімум 35 балів за результатами поточного контролю.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

1. Історія зародження та розвитку міжнародного й українського Паралімпійського руху.
2. Історія зародження та розвитку міжнародного й українського Дефлімпійського руху.
3. Історія зародження та розвитку міжнародного й українського спортивного руху Спеціальних Олімпіад.
4. Ставлення до осіб з інвалідністю в період родоплемінного укладу XIX ст. до рабовласницького строю).
5. Відношення суспільства до осіб з інвалідністю у середні віки в Європі (V ст. - початок XVI ст.) та в XIX – XX столітті.
6. Характеристика I етапу фізкультурно-оздоровчого та спортивного руху осіб з особливими потребами (до 1947 р.).
7. Характеристика II етапу фізкультурно-оздоровчого та спортивного руху осіб з особливими потребами (1948–1959 рр.).
8. Характеристика III етапу фізкультурно-оздоровчого та спортивного руху осіб з особливими потребами (1960 р. – сьогодні) – адаптивний спорт.
9. Основні передумови виникнення адаптивного спорту.
10. Визначення, мета та завдання адаптивного спорту.
11. Загальні та специфічні функції адаптивного спорту та їх характеристика.
12. Принципи адаптивного спорту (загальні, загально-методичні, специфічно-спортивні).
13. Соціальне значення адаптивного спорту та проблеми адаптивного спорту.
14. Основний термінологічний апарат адаптивного спорту (терміни, що характеризують медичні, спортивні організаційні та управлінські аспекти адаптивного спорту).

15. Пріоритетні напрями розвитку адаптивного спорту та бар'єри, що перешкоджають заняттям спортом особам із особливими потребами.
16. Базові організаційно-методичні положення підготовки спортсменів в адаптивному спорті.
17. Особливості підготовки спортсменів, які мають вади зору; слуху.
18. Особливості підготовки спортсменів з порушеннями опорно-рухового апарату.
19. Особливості підготовки спортсменів із вадами розумового розвитку. Основні періоди розвитку Паралімпійських ігор. Допуск спортсменів до участі в Паралімпіаді (6 груп спортсменів, які можуть брати участь в Паралімпійських іграх).
20. Класифікація спортсменів з вадами зору.
21. Класифікації спортсменів з наслідками травм і захворювань спинного мозку та наслідками поліомієліту
22. Класифікація спортсменів з наслідками церебрального паралічу.
23. Класифікація спортсменів з ампутаціями й іншими захворюваннями опорно-рухового апарату.
24. Найважливіші події в історії розвитку дефлімпійського спорту. Мета і завдання дефлімпійського спорту.
25. Основні напрями діяльності Міжнародного дефлімпійського комітету.
26. Мета діяльності Міжнародного руху Спеціальних Олімпіад. Характеристика діяльності та проблеми ГО «Спеціальна Олімпіада України».
27. Характеристика тренувальних програм Спеціальних Олімпіад.
28. Основні засоби підготовки спортсменів-учасників Спеціальних Олімпіад.
29. Основні методи підготовки спортсменів-учасників Спеціальних Олімпіад.
30. Організаційно-методичні положення підготовки спортсменів-учасників Спеціальних Олімпіад.
31. Волонтерські програми Спеціальних Олімпіад.
32. Загальні положення та основні завдання Укрцентру «Інваспорт».
33. Основні функції Укрцентру «Інваспорт».
34. Права, кошти й майно Укрцентру «Інваспорт».
35. Діяльність Укрцентру «Інваспорт».
36. Мета, місія і завдання Міжнародного паралімпійського комітету.
37. Комітети і комісії Міжнародного паралімпійського комітету. Основні нормативні правові документи Міжнародного паралімпійського комітету.
38. Завдання та Програмно-нормативні документи Міжнародного дефлімпійського комітету.
39. Зміст Конституції Міжнародного дефлімпійського комітету як одного із його Програмно-нормативних документів
40. Зміст Програмно-нормативних документів МДК (Загальних технічних правил літніх Дефлімпійських ігор, Загальних технічних правил зимових Дефлімпійських ігор, Загальних правил Всесвітніх змагань глухих).
41. Завдання залучення людей із відхиленнями розумового розвитку до нормального способу життя.

42. Принципи і структура Спеціальних Олімпіад.
43. Особливості підготовки й організації Паралімпійських Ігор.
44. Статус участі спортсменів із інвалідністю в Паралімпійських іграх і умови та рейтинг паралімпійця.
45. Вимоги до організації масових змагань спортсменів паралімпійських нозологій.
46. Нетрадиційні змагання спортсменів паралімпійських нозологій.
47. Завдання Міжнародного Дефлімпійського комітету.
48. Сутність загальних технічних правил літніх і зимових Дефлімпійських ігор.
49. Сучасні літні види спорту Паралімпіад. Найкращі результати виступів збірної команди України на літніх Паралімпійських іграх, починаючи з 1991 р.
50. Сучасні зимові види спорту Паралімпіад. Найкращі результати виступів збірної команди України на зимових Паралімпійських іграх, починаючи з 1991 р.
51. Літні види спорту Дефлімпіад сучасності. Найкращі результати виступів збірної команди України на літніх Дефлімпійських іграх.
52. Зимові види спорту Дефлімпіад сучасності. Найкращі результати виступів збірної команди України на зимових Дефлімпійських іграх.
53. Сучасні види спорту Спеціальних Олімпіад (літні та зимові).
54. Принципи класифікації спортсменів в адаптивному спорті.
55. Загальні аспекти класифікації в адаптивному спорті.
56. Організація та проведення медичної класифікації в адаптивному спорті.
57. Організація та проведення коефієцієнтно-гандикапної класифікації в адаптивному спорті.
58. Організація і проведення функціональної класифікації в адаптивному спорті.

6.6. Шкала відповідності оцінок.

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	90-100
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	82-89
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	75-81
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	69-74
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	60-68

Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	35-59
Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)</i>	1-34

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 60 год.: лекції – 8 год., сем.заняття – 20 год., самостійна робота – 18 год., модульн. контроль – 4 год, сем.контроль – 10 год.

Модулі	ЗМ 1. Історичні передумови становлення та розвитку адаптивного спорту				
Лекції	1		2		
Теми лекцій	Історія зародження та розвитку міжнародного спортивного руху (Паралімпійський рух, Дефлімпійський рух, Спеціальні Олімпіади).		Адаптивний спорт в системі міжнародного Олімпійського руху.		
Лекції, відвід. (бали)	1		1		
Семінарські заняття	1	2	3	4	5
Теми семінарських занять	Передумови виникнення, становлення і розвитку адаптивного спорту	Соціальне значення адаптивного спорту. Основний термінологічний апарат адаптивного спорту	Теоретико-методичні засади підготовки спортсменів в адаптивному спорті	Особливості підготовки в паралімпійському та дефлімпійському спорті	Особливості підготовки учасників Спеціальних Олімпіад
Роб. на сем. занять + відвід. (бали)	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1
Самост. роб. (бали)	2×5 балів				
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота № 1 (25 балів)				

Модулі	ЗМ 2. Діяльність міжнародних і національних організацій адаптивного спорту в нормативно-правовому полі. Організаційні основи змагальної діяльності в адаптивному спорті.
--------	--

Лекції	3		4		
Теми лекцій	Нормативно-правові основи діяльності Укрцентру «Інваспорт».		Організація і проведення змагань в Паралімпійському та Дефлімпійському спорті.		
Лекції, відвід. (бали)	1		1		
Семінарські заняття	6	7	8	9	10
Теми семінарських занять	Програмно-нормативні основи діяльності організацій Паралімпійського руху	Програмно-нормативні основи діяльності організацій Дефлімпійського руху	Програмно-нормативні основи діяльності Міжнародного руху Спеціальних Олімпіад	Сучасні види спорту Паралімпіад, Дефлімпіад і Спеціальних Олімпіад (зимові та літні)	Загальні основи класифікації спортсменів в адаптивному спорті
Роб. на сем. занять + відвід. (бали)	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1
Самост. роб. (бали)	2×5 балів				
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота № 2 (25 балів)				
Підсумковий контроль	Екзамен				

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Адаптивна фізична культура: навч.-метод. посіб. для студентів факультетів фізичного виховання. Укл. Марія Миколаївна Трояновська; Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2018. 104 с.
2. Адаптивне фізичне виховання : навчально-методичний посібник. Ред. Н.О. Борецька. Миколаїв, МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2019. 216 с.
3. Арефьев В.Г. Основы теории та методики физического воспитания: учебник. Ред. В.Г.Арефьев -2-ге вид. перероб. і доп. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2020. 378 с.
4. Маляр Е. І. Методичні основи адаптивного спорту: Методичні рекомендації / Е. І. Маляр, Н. С. Маляр. – Тернопіль, ЗУНУ: 2022. – 32 с.

Додаткові:

5. Адаптивне фізичне виховання : навч. посібник. Уклад.: Осадченко Т. М., Семенов А.А., Ткаченко В.Т. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. 210 с.
6. Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник для студ. Вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту] / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
7. Бріскін Ю. А. Організаційні основи Паралімпійського спорту: навчальний посібник. – Львів : Кобзар, 2004. – 180 с.
8. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту]. К.: Олімпійська література, 2006. 263 с.
9. Когут І. О. Соціально-гуманістичні засади розвитку адаптивної фізичної культури в Україні (на матеріалі адаптивного спорту) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Київ, 2016. 46 с.
10. Когут І. Особливості соціальної інтеграції спортсменів Спеціальних Олімпіад в українському суспільстві / Ірина Когут, Сергій Применко // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2013. – № 1. – С. 109–113.
11. Козаченко Л. А., Костирко А. Г. Організація фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю на регіональному рівні в умовах сьогодення. Modern Economics. 2021. № 28(2021). С. 40-46.
12. Костенко Т. М. Навчання дітей із порушеним зором: навчально-методичний посібник / Т. М. Костенко, І.М. Гудим. – Харків: Ранок, 2019. – 184 с.
13. Литовченко С. В., Жук В. В., Таранченко О. М. Дитина з порушенням слуху. – Харків : Ранок, ВГ «Кенгуру», 2019. – 56 с. – (інклюзивне навчання за нозологіями).
14. Осадченко Т. М., Семенов А.А., Ткаченко В.Т. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. 210 с.
15. Передерій А.В. Лекція з навчальної дисципліни «Адаптивний спорт як соціальне явище». ОКР «бакалавр» / А.В. Передерій. – Львів : ЛДУФК, 2015. – 19 с .
16. Передерій А.В. Організаційні та програмно-нормативні основи адаптивного спорту. Лекція з навчальної дисципліни “Адаптивний спорт”. ОКР «спеціаліст», «магістр». Львів : ЛДУФК, 2015. – 26 с.

17. Передерій А.В., Нерода Н.В. Лекція на тему «Історичні основи адаптивного спорту» з дисципліни «Адаптивний спорт» для студентів спеціальності 017 Фізична культура і спорт. – Львів : ЛДУФК, 2018.
18. Рижкова М.В. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни Адаптивне фізичне виховання (для спеціальності Фізична реабілітація). З.: ЗНТУ, 2017. 20 с.
19. Ричок Т.М. Сучасні оздоровчі технології, які використовуються в процесі адаптивного фізичного виховання школярів. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. 2017. Випуск 3 (84) 2017. С.85-91.
20. Таранченко О. М., Колупаєва А. А. Навчання дітей з особливими освітніми потребами. – Харків : Ранок, ВГ «Кенгуру», 2018. – 300 с. – (інклюзивна освіта).
21. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студентів ВНЗ ФВіС / ред. Т.Ю. Круцевич., 2-е вид., переробл. та доп. К.: НУФВСУ, «Олімпійська літ-ра», 2017. Т. 2. 447 с. 85-91.
22. Томащук О.Г. Термінологія підготовки майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання до роботи в центрах інваспорту: [методичні рекомендації] / О.Г. Томащук. – К.: ТОВ “Козарі”, 2012. – 100 с.
23. Хоменко І. М., Олексієнко Я. І., Субота В. В. Україна на Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх. Видатні черкаські спортсмени : навч.- метод. посіб. : 2-е вид. – Черкаси : ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2019. – 128 с.
24. Адаптивний спорт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dgma.donetsk.ua/docs/kafedry/fizv/NMKD/82.pdf>
25. Дитина з порушенням інтелектуального розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dyvokray.org.ua/diti-z-osoblivimi-potrebam/65-ditina-z-porushennjam-rozumovogo-rozvitku>
26. Діти з порушеннями опорно-рухового апарату [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://talnivskyi-irc.ck.sch.in.ua/nozologii/dityachijcerebralnijparalich/>
27. Індивідуальна програма розвитку за новим зразком 2022 р. (ППР) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/individualna-programa-rozvitku-za-novim-zrazkom-2022r-ipr-514078.html>
28. Круцевич Т., Когут І. Передумови виникнення та розвитку адаптивного спорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sport.vnu.edu.ua/index.php/sport/article/view/540>
29. Кузнєцова Л. І. Рухливі ігри як основний засіб адаптивного фізичного виховання молодших школярів із відхиленнями розумового розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ni.biz.ua/4/4_11/4_119357_s-pedostatkami-umstvennogo-razvitiya.html
30. ЛФК при захворюваннях і травмах спинного мозку [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://medical-enc.com.ua/lfk-pri-zabolevaniyah-i-travmah-mozga.htm>
31. Національний комітет спорту інвалідів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.paralympic.org.ua
32. Положення «Про Український центр з фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт» № 735/4956 від 23.10.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0735-00>

33. Федорович О., Передерій А., Трок К. Показники рухової активності осіб з ураженням хребта та спинного мозку після проходження програми таборів активної реабілітації // Український журнал медицини, біології та спорту. – Том 4, № 1 (17). – С. 292-301 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://jmbs.com.ua/pdf/4/1/jmbs0-2019-4-1-292.pdf>
34. Brittain, I., (2016), Military Links to Competitive Sport and Games as Part of the Rehabilitation and Recovery Process. Navigator, Vol. 12(23): p. 108-115.
35. Brittain, Ian & Mataruna, Leonardo (2018). The Rio 2016 Paralympic Games. The Palgrave Handbook of Paralympic Studies: pp.531-553.
36. Bush, A., Silk, M., Porter, J. & Howe, P.D. (2013). Disability [sport] and discourse: stories within the Paralympic legacy. Reflective Practice, Vol. 14(5): p. 632-647.
37. Deaflympics. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.deaflympics.com/about.asp>.
38. Foster, R and Fitzgerald, H and Stride, A (2019) The socialization and participation of Deaflympians in sport. Sport in Society, 22 (12). pp. 1904-1918.
39. <https://www.ua-region.com.ua/21453585>
40. <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/3614>
41. Hums, M.A. & Wolff, E.A. (2015) The Paralympic Movement and sport-for-all in Bailey, R. & Talbot, M. (Eds.), Elite Sport and Sport-for-All: Bridging the Two Cultures, Routledge; London, UK. 168 p.
42. Legg, D., Fay, T., Wolff, E. & Hums, M. (2015). The International Olympic Committee – International Paralympic Committee Relationship: Past, Present and Future, in Journal of Sport and Social Issues, Vol. 39(5): p. 371-395.
43. Medals. Official website. Архів оригіналу за 20 грудня 2019. Процитовано 16 грудня 2019.
44. Pinchas, Rafael Pinkhasov, 2018, The history of the Deaflympic Games: 1924-2018; NY.
45. Tokyo 2020 Paralympic Games medal design. Tokyo 2020.
46. www.specialolympics.org
47. www.ciss.com
48. www.deaflympics.org
49. www.ibsa-sports.org
50. www.ibsa-sports.org
51. www.paralympic.org
52. www.paralympic.org.ua
53. www.specialolympics.org
54. <http://tmfvs-journal.uni-sport.edu.ua/article/view/236427/234940>